

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 30 april 1930 kl. 5 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 7, med anledning av väckt motion angående användning inom statens verk av generatorgasdrivna vagnar.

I en inom andra kammaren väckt och till dess tredje tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 291, har herr Nilsson i Antnäs m. fl. hemställt, att riksdagen beslutar i skrivelse påkalla Kungl. Maj:ts uppmärksamhet beträffande generatorgasdrivna vagnar, så att statens verk, där så befinnes lämpligt, vid behov av lastbilar och omnibussar anskaffa ett antal generatorgasdrivna driftsäkra och driftekonomiska dylika fordon av bästa kända fabrikat.

Motionen.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionen från kommerskollegium och därjämte berett tillfälle för ingenjörsvetenskapsakademien att inkomma med yttrande.

Yttranden.

Kommerskollegium anför, att vissa försök kommit till stånd genom militär myndighets försorg och under visst samarbete med ingenjörsvetenskapsakademien och att plan uppgjorts för mera omfattande försök. Kollegium framhåller vidare, att om man vill möjliggöra en förbrukning i stor skala av inhemskt motorbränsle och samtidigt tillgodose önskvärd civil såväl som militär beredskap i avseende på vägtransporternas kraftfråga, generatorgasen utan tveivel måste framställas på sådant sätt, att den lätt kan anbringas som kraftkälla vid vanlig bensenmotor. Kollegium anser till slut, att någon särskild åtgärd från riksdagens sida icke är erforderlig.

Ingenjörsvetenskapsakademien ställer sig ävenledes tveksam till motionen under hänvisning till att försök redan planerats och att inhemska konstruktioner, som framkomit, böra ägnas särskild uppmärksamhet.

Utskottet delar den i motionen framförda uppfattningen, att det vore synnerligen önskvärt, om vårt land i största möjliga utsträckning kunde frigöra sig från den stora importen av utländskt bränsle för drift av bil- och andra motorer. Utskottet anser också, att statens verk böra ha sin uppmärksamhet riktad på de försök, som gjorts och göras att konstruera generatorer och motorer för detta syftes vinnande. Såsom av yttrandena framgår ha emellertid försök med generatorgasdrivna bilar redan ägt rum inom vissa statens verk och dessa försök fortsättas. Någon särskild skrivelse från riksdagens sida för att hänleda uppmärksamheten på dessa bilar synes sålunda icke erforderlig.

Utskottet.

Utskottet vågar givetvis icke ha någon mening om vilken konstruktion av generatorer och motorer, som för vårt lands vidkommande kan vara den lämpligaste, och vilka olika typer därför främst böra komma i åtanke, då statens verk göra sina prov. Men det förefaller dock, som om en generator, i vilken även kan användas vanligt virke (träflis, trätugg o. d.) borde vara lika lämplig som en generator, i vilken endast kan användas träkol. Vidare synes det utskottet, som om en konstruktion, som möjliggör alternativ användning i vanlig motor av generatorgas och bensin, borde äga företräde framför en konstruktion, där särskilda åtgärder med motorn måste vidtagas.

Det har under ärendets handläggning kommit till utskottets kännedom, att en svensk konstruktion i tämligen utexperimenterat skick föreligger, vid vilken båda dessa synpunkter tagits i beaktande, så att motorn kan drivas med okolat trä och appliceras till en vanlig bensinmotor. Denna uppfinning har uppvisats för utskottets ledamöter, som även åsett hur den praktiskt fungerar. Dessutom hava utskottets ledamöter besett bil och vägmaskin med generatorer av annan konstruktion, i vilka generatorer använts träkol.

Utskottet kan naturligtvis icke uttala sig om huruvida problemet att använda generatorgas som kraftkälla blivit praktiskt tillfredsställande löst enligt någondera konstruktionen. Utskottet har dock fått den bestämda uppfattningen, att den svenska uppfinningen med trätugg som bränsle i varje fall jämsides med andra konstruktioner bör komma under bedömande. Utskottet anser sig således icke kunna tillstyrka, att uppmärksamheten främst hänledes på konstruktioner av viss typ. Utskottet håller däremot i likhet med motionärerna före, att staten bör, där så befinnes lämpligt, på ett eller annat sätt stödja de pågående försöken att konstruera driftsäkra och driftekonomiska generatorgasdrivna bilar. Men då sådant stöd och intresse för saken redan förefinnes och frågan om inköp för statens räkning av bilar drivna med generatorgas efter framställning från chefen för generalstaben redan är föremål för Kungl. Maj:ts prövning, finner utskottet ej skäl föreligga att nu tillstyrka en riksdagens skrivelse i ärendet.

Utskottet får alltså hemställa,

att motion nr II:291 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 30 april 1930.

På utskottets vägnar:

G. W. KÄLLMAN.

Närvarande: herrar *Källman*, *Lundquist* i Rotebro, *Werner*, *Hultman*, *Andersson* i Lindome, *Andersson* i Falkenberg, *Lundgren*, *Andersson* i Malmö och *Selberg*.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.